

อักษรนิติ

495.918

๒

ชาตะ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๑

มรณะ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๔

ไว้อาลัย

นาง ปวโรฬารวิทยา (ถนอม เข็ตชื่อ)

แสนสุดถนอมหวัง

รักดีประพาศดี

แม่รู้จะไม่สวय

กิจการเป็นทุกสิ่ง

สงบเสงี่ยมและเจียมตัว

ซื่อสัตย์และกตัญญู

ต่อผู้ใหญ่ก็เคารพ

ต่อเด็กไม่เฉียวฉุน

ต่อเพื่อนฝูงมิตรสหาย

เคยดกคงดี

ใครอยากกินอะไร

เอาตระเทียวพนอ

คนดฉนหนา

โลกจึงไม่สราญ

ชนสู่แดนสรวง

ญาติมิตรระทมตรม

เดชะกุศลช่วย

เสพย์สุขอย่าสร้างศุณย์

แม่ร้อยชั่งผู้อารี

เป็นสตรีสุภาพจริง

แต่รวยคุณสมบัติหญิง

ไม่อยู่นิ่งพากเพียรขยัน

อันความชั่วไม่พัวพัน

ญต่อผู้มีพระคุณ

คอยนอบนบและการญ

ยอมเจ้อจนและปรานี

ไม่วุ่นวายสามัคคี

เธอคงที่เสมอหนอ

รับหาให้ไม่ต้องขอ

ไม่ร้อจะเจ้อจาน

ช่างหายากสุดประมาณ

สุขสานติต่อเธอสม

สละปวงผู้น้อมนิยม

อาลัยหาและอาตุร

อำนวยให้เธอเพิ่มพูน

จำริญในวิมานสวรรค์

(จากหนังสือราชินีบำรุง ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๔)

คณะหนังสือราชินีบำรุง

[ก]

ของมนุษย์ก็ย่อมเป็นไปเช่นนั้น แต่นางถนอมปรวนแปรไป
แต่เฉพาะสังขาร คุณความดียังมีอยู่ในใจของผู้ที่รักและรู้จัก
เหมือนดอกพิกุลที่ไม่ทิ้งกลิ่น ขอผลบุญกุศลที่เจ้าภาพได้
บำเพ็ญเพื่อการชาปนกิจครั้งนี้ จงสำเร็จเป็นสุขสมบัติแก่นาง
ถนอม ปวโรฬารวิทยา ตามสมควรแก่คติวิสัยในปรภพ กับ
ขอความสุขสวัสดิ์ จงมีแก่ท่านทั้งหลายผู้มาให้เกียรติยศใน
การสพนทวักันด้วย เทอญ.

สิงหนครินทร์ เทพ

คำนำ

อักษรนิติ ที่พิมพ์นี้เป็นบทเรียนหนังสือไทย ของพระอมราภีรักษิต (เกิด อมโร) เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส เข้าใจว่าท่านคงแต่งขึ้นในราวรัชกาลที่ ๕ เพื่อให้สัสดานุสสิสของท่านได้เล่าเรียนเป็นแบบฉบับ เช่นเดียวกับพระเทพโมลี (ผึ้ง) แต่งประถมมาลา และพระยาสรีสุนทรโวหาร (น้อย) แต่งมูลบทบรรพกิจ จะต่างกันก็แต่การใช้ในวงการศึกษาเล่าเรียนกว้างแคบกว่ากัน

พระอมราภีรักษิต มีนามเดิมว่า เกิด นามฉายาว่า อมโร ภูมิลำเนาเดิมอยู่บางช้าง จังหวัดสมุทรสงคราม ได้เป็นพระปลัดของพระฉานรักขิต (สุข) เจ้าอาวาสองค์แรกของวัดบรมนิวาส พระอมราภีรักษิตได้เล่าเรียนพระปริยัติธรรม สอบได้ได้เป็นเปรียญ ๕ ประโยค เป็นผู้ซื้อเสียงในทางรณามากท่านได้แต่งหนังสือสำคัญๆ ไว้หลายเรื่อง เช่น บุปผสิกขาวันนนา ซึ่งนับถือกันมาแต่ก่อนเรียกว่า “วินัย ๑๐ ผูก” เข้าใจว่าของเดิมอาจจางลงไว้ในใบลานทั้งจบ มีรวม ๑๐ ผูก บุปผสิกขาวันนนา นี้ ได้ใช้เป็นหลักในการเล่าเรียนพระวินัยมาเป็นเวลานาน แม้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ก็ได้ทรงอ้างถึงไว้ในหนังสือวินัยมุขของพระองค์ท่าน

นอกจากนั้นพระอมราภิกษิตยังได้แต่งหนังสือบทมาลาไวยา-
กรณีกาสาบาลี ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณะเจ้าได้ทรงอ้างถึงใน
บาลีไวยากรณีเหมือนกัน และยังได้แต่งปดลธรรม และ
ความตอนท้ายในหนังสือมูลบทบรรพกิจ ซึ่งว่าด้วยการนับ
สังขยา ที่พระยาสุรสุนทรโวหาร (น้อย) นำไปลงไว้ เข้าใจว่า
ท่านคงจะมีอายุอยู่มาจนถึงต้นรัชกาลที่ ๕ น่าจะถึงแก่กรรม
ภาพเมื่อราว พ.ศ. ๒๔๑๕ เป็นอย่างช้า

ขออนุโมทนาในกุศลบุญราศีที่ได้บำเพ็ญเนื่องในงาน น
จึงเป็นปัจจัยสำเร็จตมุนผลแก่ผู้วายชนม์โดย สมควน แก่คติ
วิสัยในสัมปรายภพ เทอน.

กรมศิลปากร

๘ มิถุนายน ๒๔๘๕

อักษรนิติ

แบ่งพยัญชนะเป็นวรรค

๑ ก ข กค กข ๗ ตัว^๕ น ชอ^๕ ตอน กอ จณชฌณญ ๖ ตัว^๕
 ๕ ชอตอนจอ ฎฎฐทฒณ ๖ ตัว^๕ นชอตอน ฌอ คตถทชน ๖ ตัว^๕
 ๕ นชอตอน คอ บปฝฝฟฝภม ๘ ตัว^๕ นชอตอน บอ ยรลวศษสส
 พอส ๑๑ ตัว^๕ นชอตอน ปลาย ๓

๑ นโม พุทธาย นเป็นคำไหว้พระ แปลว่า นโม ความ
 นอบน้อม พุทธาย แก่พระพุทเจ้า ๓

๑ สิทธิ นคำอธิธาน แปลว่า สิทธิ ความสำเร็จในการ
 เรียบ อัดฤ จมมี ๑

เครื่องหมายใช้กับอักษร

ไม้ค่อน	'	เอก
ขอ	๒	โท
เลขเจ็ด	๓	ตรี
ต้นกา	+	จัตวา
เลขแปด	๘	ตายุ
สัณฐานเหมือน	๘	๕ หางรอก
หางกัณฑ์	๖	๕ หันอากาศ
ไข่	๐	ฟองคันหา

อักษรนิติ

หยาดน้ำ	°	นฤกหิต
พันหน	"	ฝนทอง
นมนางทั้งคู่	๕	วิสันชนี
ตานกแก้ว	◎	ฟองมัจฉา
มูตรวัว	☸	โคมูตร

๐ ใ^{นี้}ไม่ม^{ลาย} ใ^{นี้}ไม่ม^{้วน} ไม่ม^{ลาย}แลไม่ม^{้วน} ให้
อ่านเสียงเสมอกันอย่าให้แปลกกัน ๐ ที่ว่าไว้ว่าสระ ๒๐ ตัว
นั้นว่าด้วยสัทธานต่างกัน ถ้าว่าโดยสำเนียงแล้ว สระมี ๑๕
ตัวเท่านั้น ะ

จำแนกอักษรตามเสียงสูงเสียงกลาง

๐ ก กคฆ ง จ ชซฌญ ฎฏ ฐฑฒณ ดต ถ ธณ
บป ผฝ พฟภม ยรลว ศษสฬ อักษร ๔๔ ตัว ให้อ่าน แต่
สองเสียง ๑ อักษร ๑๑ ตัวอยู่บนบันทัดนั้นคือ ขฌณฐฎผฝศษ
สฬ ให้อ่านเสียงสูงเสมอกันไป ๑ อักษร ๓๓ ตัว อันเหลือนั้น
ให้อ่านเสียงกลางเสมอกันไปตจ กคคฆงจชช เป็นต้น ๐ อักษร
๕ ตัวคือ กจฎฏคตบปอ นีตัวเบามีก้อง เมื่อแจก กกา ให้อ่าน
เบาสูงขึ้นทีละตัว คือ กิกิกุกะ จิจิจุจะ ๑ล ๑ อืออุอะ

อักษรนิติ

๑ ก กา กิ กึ กุ เก แก ไก โไก โก เคา คำ กะ อ ออ อ
อิ อุ เอ แอ ไอ โอ เอา อำ อะ อักษรสูง ๑๑ ตัวนั้น บมि
ก้องให้อ่านหนักลงที่ละสี่ตัว คือ จิ ชู ขะ ฯลฯ หิ หุ หะ
๑ ข ขา ขี ขุ เข แห ไข โข เขา คำ ขะ ฯลฯ หา หุ ห
หิ หุ เห แห ไห โห เฮ หำ ๑ อักษรกลาง ๒๔ ตัว
อันเหลือจากนั้น ตัวก้องต่ำให้อ่านทุ้มลงที่ละสี่ตัว คือ คิกิคุคะ
ฯลฯ ฮิฮียุยะ ๑ ค คา กิ กึ กุ เก แก ไค โค เคา คำ คะ
๑ ฮ ฮา ฮี ฮุ ฮฺ เฮ แห โฮ โห เฮฮา ฮำ ๑ ที่แจกมาน
เป็นคำตัน ๖๕

๒๒
ผนอกษรสัง

๑ ที่นี้จะให้อ่านต้นไปตามไม้เอกไม้โท อักษรเสียงสูง ๑๑ ตัวให้อ่านสูงขึ้นแล้วให้ลดลงตามไม้เอกไม้โท ดังหางโค
ดังนี้ ๒๖

[illegible]

อักษรนิติ

ໂປ ໂປ່ ປໍ່ ໂປ້
ໂປ ໂປ່ ໂປ້ ໂປ້
ເປາ ເປ່າ ເປ້າ
ພິ ພໍ່ ພໍ້ ພໍ້

ขอทาน น้คำสุภาพ ขอ ใส่ไม้ออก ในภาษาไทยไม่มีพูด ขอ
ไม้อ้อมือ ใส่ไม้ออก ขาแข็ง น้คำสุภาพ ข้าง น้ใส่ไม้ออก
ข้าพเจ้า น้ใส่ไม้ออก ต่อไปสังเกตเหมือนกัน

๐ น , ถ , ผ , ฟ , ศ , ห
น , ถ , ผ , ฟ , ศ , ห

๑ ขง ข่ง ข้ง ขง ขัง ขั่ง ข้อง ๑ หยอดไข่ขาง น

คำสุภาพ ดาวช่าง นั้สไ่ม่เอก ลิงช่าง นั้สไ่ม่โท่ ๆ ขน , ขน ขน

ขนนก น้ําคำสุภาพ ข้น ไล่ไม่เือก ภาษาไทยไม่มี ข้นเหลว
 น้ําล้างไม่โท ๑ ขม ขม ขม ขม คำข้ม น้ําคำสุภาพ ข้ม

น้ำใสไม่เือก คำไทยไม่มี ขมมด น้ำใสไม่โท ฯ

๑๑. เหยียบ , ข่าย , ๑๓๑. เหยียบ ,
 เหยียบ , ข่าย ,
 เหยียบ , ข่าย ,
 เหยียบ ,

ເປືອ ະ ເປືອ ຸ ເປືອ ຶ ເປືອ ື ເປືອ ູ ແປະ ແປະ
ເປືອ ັ ເປືອ ິ ເປືອ ື ເປືອ ຸ ແປະ ແປະ
ເປືອ ັ ເປືອ ິ ເປືອ ື ເປືອ ຸ ແປະ ແປະ

อักษรนิติ

โอะเอะชะ จู๋ : ขรรณ ขอ ขอ ขัย
 จู๋ ขรรณ ขื่อ ขื่อ ขัย
 ขื่อ ขื่อ ๑ คำขาย นคำสุภาพ ขายดักนก นไ้เือก
 ขื่อ ขื่อ
 ขื่อ
 ขัยรบศึก นไ้โท ฯ

๑๐ ขนรูปดผลผสมสห ๑๐ ตัว^๕ให้^๕ฝน^๕เหมือน^๕กัน ๑

๒๒
ผนอกษรกลาง

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวนี้คือ กกฎดตบปอ นำต้นให้อ่าน
เป็นคำกลาง แล้วจึงอ่านขึ้นไปตามไม้เอก แล้วจึงอ่านไปตาม
ไม้โทดังรูปจั่วนี้

๑ ก ก กา กากิ กัก กัก กัก กัก กัก กัก เก เก
แก แก ไก ไก ไก ไก ไก ไก ไก ไก เกา เกา
กำ ะกะ ฯ กอไมกออย่า น้คำสุภาพ ก่ออิฐก่อความ น

ไล่เอก ไก่ก้อพูดก้อ นั้สไโท ๐ จ จี จ ด ดี ต ต
บ บ ป บ อ อ ๐ กง ก่ง ก้ง ก่งฯ เสี่ยงก่งฯ
นคำสุภาพ กิ่ง นั้สไเอก ในคำไทยไม่มี กุ่งกึ่ง นั้สไโท ฯ

อักษรนิติ

๑ กน กัณ เลห์กล นัคำสุภาพ กัณตัด นัใส่เอก กัณนัง
 นัใส่โท ๑ กม กัม กัม กัม กัม กัม กัมมือ นัคำสุภาพ ส
 แดงกัม นัใส่เอก กัมเกิน นัใส่โท ๑ เกอย เกอย เกอย
 กาย กาย กาว กาว ๑ กาวเหนียว คำสุภาพ กาว น
 ใส่เอกในคำไทยไม่มี ก้าวเดิน นัใส่โท ๑ จฏฏดตบปอ ๔ ตัวนี้
 ผันเหมือนกัน ๗๕

ผันอักษรท่า

๑ อักษรเสียงกลางก้อง ๒๔ ตัวนี้คือ คตฆง ชชฌญ
 ทฒณ ทธน พฟภม ยรลวฬส คำต้นให้อ่านเป็นคำกลาง
 แล้วอ่านท่มลงไปตามไม้เอก แล้วสูงขึ้นไปตามไม้โท ตั้ง
 เตื่อยไ้ ๑ ค คี คา ก้า คอบ่า นัคำสุภาพ ค่อไม้ค่อ
 มือ นัใส่เอก บ่านบางค่อ นัใส่โท ๑ ง งิง ช ชิง ชิง
 ท ทิน พ พิน ภ ภิน ม มัย ย ยัย ร รัย

อักษรนิติ

[illegible]

คาง ค้าง ลูกคาง น้ําคำสุภาพ ค้างขวา น้ําสีเอก ติดคาง

นั้สัโท ๐ คน ^{กัณ} คน ^{บุ} นั้สัสภาพ คัณเหว นั้สั

เอก คณวาทา นโสโต ◉ คม , คัม คัม คัม

คัม^๕เข้า น^๕คำสุภาพ คัม^๕มด น^๕ไต่เอก คัม^๕จุน น^๕ไต่โท ฯ

๑. เคียบ เคียบ คาย คาย คายคั้น คำสุภาพ ค่าย

รมศึก นั้สเอก ค่าย นั้สโท คำไทยไม่มี ฯ

๑) คง ชชณญ จาฉณ ทชน พฟภม ยรลว หย
๒๓) ตัวให้ผันเหมือนกัน ขะ

วาทวอยอักษรม ห น้าและกถา

๑ อักษรปลายตอน ๕ ตัว คือ ญณณม กับอักษรตอน
ปลาย ๕ ตัว คือ ขรลวพ น^๕ขออักษรสองกลับ ถ้าม^๕หอนำนำ
ให้อ่านสูงเสมอตัวหอ แล้วให้ลดลงไปตามไม้เอก ไม้โท
เหมือน^๕อนหางโค ดังนี้

อักษรนิติ

[illegible][illegible]

หม หม หย หย หร หร หล หล หว หว
หม หม หย หย หร หร หล หล หว หว

๑ หง , หัง เเสียงหงัๆ คำสุภาพ ร่ม
 หง หง หง

เสียงหึ่ง ไล่เอก หึ่งคู่กับแร่ ไล่โท ฯ

๐ หงน หงน หงม หงม เหงอย เหงอย ฑะ
หงน หงน หงม หงม เหงอย เหงอย ฑะ
หงน หงน หงม หงม เหงอย เหงอย ฑะ

๑ หญ หณ หน หม หย หร หล หว หฬ ๕ ตัวนี้ให้ผัน
เหมือนกัน ๆ

๑ อักษรเมื่อควบกัณฑ์ให้อ่านเบาหนักตามตัวต้น ดั่งน

๑ กร ขร ขร นร นร
 ๑ กร กร กร ขร ขร ขร ขร นร ตร ตร ตร ปร
 ผร ผร พร พร กร ตร ตร ขร ๑ กต ขต ขต นต

ชด ถด ปล พล พล ๐ สง สญ สณ สน สม

สข สร สด สว สฬ ๐ กร^๑ กร^๑ กรา^๑ กรา^๑

อักษรนิติ

กร่ง^๖ กรุ่น^๖ กรุ่ม^๖ เกร้อย^๖
กรง กรง กรน กรน กรม กรม เกรอย เกรอย

๐ จร ตร ปร แจกเหมือนกัน ฯ ๐ ขร^๖ ขรา^๖
ขร ขร ขร ขร

ขรง^๖ ขรน^๖ ขรม^๖ เขรย^๖
ขรง ขรง ขรน ขรน ขรม ขรม เขรย เขรย

๐ นร ทร พร ฝร สร แจกเหมือนกัน ฯ ๐ คร^๖ คร^๖

คร่ง^๖ ครุ่น^๖ ครุ่ม^๖ เคร้อย^๖
ครง ครง ครน ครน ครม ครม เครอย เครอย

๐ ขร ทร พร ฝร แจกเหมือนกัน ๐ กล^๖ กล^๖

ปล^๖ ปล^๖ ฯ ขล^๖ ขล^๖ ผล ถล ผล สล แจกเหมือนกัน

๐ คล^๖ คล^๖ พล^๖ พล^๖ ฯ กว^๖ กว^๖ ขว^๖ ขว^๖ นว ถว

ผว สว แจกเหมือนกัน ๐ กว^๖ กว^๖ ฯ

ว่าด้วยคำตาย

๐ ในแม่กาสี่คำ คือ กิกิคุกะ ในแม่เกอยแปดคำ คือ
เกียะเกือะเกอะกัวะเกะเกะโกะเกะ นี้นเป็นคำตาย ผันเอก

อักษรนิติ

โทไม่ได้ ให้สังเกตอักษรสูงแลกลางในคำตายดังนี้ ๑ จะโมย
 ต้นมะคะ ไม้ผู้ น้ำพุ วิเลน ทรงตำริห บุตและ กะแชะ
 ปี่เกาะ กะเทาะไม้ เมาะหมอน เมาะงาม ๓ อูสาห์
 เสนห์ นารากุ สนเทห์ ไมตรี ประมาณ คำเหล่านี้ เป็น
 มกรพากย์ อย่าใส่ไม้เอกไม้โทเลย เปนด้วยหอชัก แลอ่าน
 วิประลาสเอง ๆ

๑ กก กต กบ สามแม่นี้เป็นคำตาย ผันเอกโทไม่ได้ ให้
 สังเกตแต่สำเนียงในอักษรสูงแลกลางดังนี้ ๓ ขากสะเลด
 ขก ชัก ขาก ๓ะ ตัวจึงคาก กก คัก คาก นกลัก ชกต้อย
 ถกลอก กะทก ผันผล พกผ้า พักแฟง ฝักมิด ชักผ้า
 สักแทง หักไม้ หอบฮัก ๆ ๓ ตัวสั้นก เดิร هنگ ๆ นก-
 ปราชู หนักหนา มักได้ หมักแฉ่ ยกย่อง เดิรหยก ๆ
 ชอลัก บักหลัก วกน้ำ จะหวัค ๓ะ ขัดสี คัดง้าง นัตรง
 รกชฎ ถดถอย ทดแทน ผดแดด พดเบ็ด ผัดเข้า พัด-
 เหวียง ชดน้ำ สดขัน ยานัด ขนัดสวน มดปลวก หมดม้วย
 ยศศักดิ์ หยดย้อย ลดถอย สดใจ วัตวา โรคหวัด
 ๑ ขบกัด คบเพื่อน คังฉับ กำขับ เป็ดลบ ทบหัก ต่อยพับ
 พับผ้า ชบน่า ศพผี บังบ สงบสังัด นับหนึ่ง เหนียว-
 หนับ ๆ ยับเย็น อ่อนหยับ รับรอง เต็นหรับ บุตรลับ

อักษรนิติ

หลบลึก ผลักลุ่ม เคียดพลักๆ พลัดเปลี่ยน พลัดตก
 เลี้ยผลับๆ ลูกมะพลับ ฯ ประโยค ประโยชน์ ประมาท
 ศักราช กิเลส อัมระยศ ประรุธ คำเหล่านี้อย่าเอาหน้า
 นำเลย ด้วยเป็นมคธพากย์ สำเนียงอ่านวิประลาศเอง ฯ

ว่าด้วยคำผันด้วยไม้ ตรี จิตวา

๑ กงกฏดตบปอ ๕ อักษรนี้ ถ้าใส่ไม้ตรี ให้อ่านเสียง
 สูงเสมอ ค ข ท พ ที่ใส่โท ถ้าใส่จัตวาให้อ่านเสียงสูงเสมอ
 ขณฐถผลสฬห ดังนี้ ๓ ก ก ก ก จ จ จ อ อ อ
 ที่ใส่ไม้ตรีในสยามพากย์ ไม่มีชัด มีชัดแต่ในคำตาย ดังนี้
 สามก๊ก ก๊กเล่นถั่ว นำไหลโจ๊ก ไกร้องโอ๊ก แม่นในอักษร
 อื่นก็ใช้ได้บ้าง แต่ไม่จัตวามชัดดังนี้ เก่งกำ นำจ้อ นำจั่ว
 เดียวนี้ ตั๋ว ไม้โตรัน นกบินปรือ ฯ

๑ อักษรอื่น นอกจาก ๕ ตัวนี้มีสำเนียงไม้ตรีไม่จัตวาอยู่
 เองดังนี้ ค ข ข ก ข ง หง จ หง ฯ
 ก ก + จ +

ว่าด้วยเครื่องหมายประกอบคำอื่น ๆ

๑ ไม้ตายคู่ ชักคำที่ยาวให้สั้น ดังนี้ เป็นตาย แลเห็น

อักษรนิติ

เวลาเย็น เก้งพึงเรือ ลูกเล็กเต็กน้อย สมเด็จ เห็นโคน
กีด ๑ ไม่วั้นทมาฏ ไข่ม่ออักษรไม้อ่านดังนี้ บานุษย์ อาทิตย
จันทร์ วันเสาร์ แก่นจันทร์ สัตย์ธรรม ยักษ์ เผ่าพันธุ์ ๖

๑ ไม่วั้นอากาศ ไข่ม่อบนหลัง กกก กง กต กน กบ กม
เกอย ดังนี้ กัก กัง กัด กัน กับ กัม กัย หนังสือเก่าท่านใช้ตัว
สกตสองตัวแทนหน้าอากาศตัวหนึ่ง ดังนี้ กกก กง กต
กน กบ กม กข ๖

๑ ฟองคันท์ไข่ม่อในแม่เกอยดังนี้ กุ๋ กู๋ กู๋ ๖

๑ นฤกหิตไข่ม่อ งอ มอ แลอยู่บนพื้น แทนงอมมีใน
มคธพากย์ดังนี้ สิทธิ พุทธิ สรรณ ๖ แทนมอดังนี้ สเดจ
ซัน กำ ขำ อ่า ๖ อยู่บนพื้นดังนี้ กกก กง กต กัน กับ กัม กัย ๖

๑ ฝนทองไข่ม่อบนพื้น ดังนี้ กกก เกอก เกก กง เกอง เกง
กต เกอด เกด กัน เกอน เกน กับ เกอบ เกบ กม เกอม เกม
กย เกอย เกอ เกอะ กอ ๖

๑ วิสันชนไข่ม่อคำตาย แลที่สุดคำปลายบ้นทัด ดังนี้
กะ เกียะ เกอะ เกอะ กัวะ เกะ แกะ โกะ เกาะ ๖

๑ ฟองมันท์ไข่ม่อต่างด้นบทแทนคั่นดังนี้ ๑ ๖ โคมุตร
ไข่ม่อสันบท ดังนี้ แล ๖

อักษรนิติ

ว่าด้วยสระ ๔ ตัวมาแต่สังสกฤต

๑ อฤฎา สวรร ๔ ตัวนี้มาแต่สังสกฤต ในสยาม
พากย์ล้วนจะใช้ก็ได้ แต่มครพากย์แปลงเป็นสังสกฤตให้รู้
จักใช้ ชอบ อฤฎา ให้ใช้ อฤฎา ชอบ ริริล ให้ใช้ ริริ
ลิล เหมือนอย่าง อธิ เป็น ฤธิ อิล เป็น ฤย อตุ เป็น
ฤตุ แต่ ฤฎา ๒ ตัวในสังสกฤตไทยไม่เหนใช้ แต่ในสัง-
สกฤตแท้มีอยู่ดังนี้ กฤบทัม ะ

โคลงให้จำคำใช้ไม้ม้วน

๑ ไฟใจใครใครให้	ไหลหลง
ในใหม่ใสใหญ่่ง	ต่ำไต้
ใดใช้ใช้ใบบง	ใบยัด
ใกล้ใส่สไฟไฟ	สืบม้วนสองหน ะ

ตัวอย่างคำใช้ไม้มลาย

๑ นักปราชญ์รู้จักไม้ม้วนผู้สืบดังกล่าวไว้ แล้วให้รู้จัก
ไม้มลายที่คล้ายกันดังนี้ เป็นไฟ บึงใจบ จะใจ ตะไกรน้ำ ร้อง
ให้ น้ำไหล วิโนช หุกโน โจน ไสคอ ไญยธรรม ไต้ไฟ
บันใด มีไชยชนะ ตรโบ ใบจิ่ง อยู่ไกลที่อื่น ไส้พุง โรค-
โกลย เล่นไฟ ทำปากใบๆ ไอจาม ะ

อักษรนิติ

ตัวอย่างคำใช้ ศ

๖ อไสยสารทูลสรทธา	ปสุสาขา	โสภสัลยสังขลชี
๑ ศศิริคามพิธิ	ศพศกณ	มศุรศถกสวา
๑ มฤคทังสกศาลา	ศิลป์เกศา	แลส่วิกาเถาไสย
๑ ศรุติเนสาสาธัย	วงศโสรตรโส	แลอดิไสยไสยา
๑ เสียรกุเสศยทิสา	สุขศิษา	ขลาไสยสรบพิลขร
๑ สาฎกแลศศิธร	ศสิสุกร	ธนุสรศรพร
๑ ศิตไพสาขราศี	ศีลสุถิ	อาศรมบีสาจโกศา
๑ ศัตรุศุทธศถกคา	ฎกแลสัว	ศรวีศรีไพศาล
๑ ศีรุศุทธไรสวาล	สุนัษศถกกาล	ศุภศุรรสม
๑ สบดสาบสาบานศรี	ดลนเศรณ	สิฬโสฬสากา
๑ อิศวรศุกรอาศา	ศตอัสวา	ศาตศุจิอัสจรรย
๑ ไกศพสังกรศรวณ	ศรพอุปัลลย	นิสารณสงค
๑ ศักติโศณิตเศรณ	แลปลาสี	กุศลอ้งสูงศา
๑ เวสมศรกรรา	ศากยปาสา	ศิกยสุนยสรท
๑ ทัสนไวศยอสน	เศาริศกฏ	สิขรอาสรโศณทา
๑ วิสวัมภรศรวลา	โศณภรรกศา	บัสจิมแลอาเวสน
๑ นาศประกาศโลเกศ	เวหาศเกลศ	ศุกระเลศประลาสน
๑ นิเวศประเทศศาตร	เทศนากาส	นิกาสองกุสา

อักษรนิติ

๑ ศาครทศตริงศา สอคอตำรา ประกาศประกอบด้วยดี

ตัวอย่างคำใช้ ๒

๑ ภูษาภูษิตรบัณ	แลกระษัตริย์	กฤษณวิจิการศึกษา
๑ เมษมรรชนบุษบา	ธานีแลมา	ขกมหิษเกษชัย
๑ ไปรยชกัลลมัน	แลอักษกัทร	มุขิกมัญญา
๑ พฤษภูติดุชิตา	มานุษยา	การเฝ้าปนพฤษ
๑ ทุณณัยกนิ	แลพิชัย	กรษกฤษกรรรม
๑ พฤษภโอมถหรร	ษากษกพร	ษเพษภษิตรภษา
๑ กายาษนุษยา	ภิเชกแลปา	ษานวิไชยชุน
๑ พินอุษาบดี	แลลักษมี	อภิลายฤษโรษ
๑ นุษกรอโกรษ	กิลพิษโทษ	โทษโทษโทษ
๑ มหิษอัยกา	กฤษภษา	ภษมปฤษภกลุ
๑ อภิชพปัฐ	หฤณินิษุ	โทษกอักษร
๑ วษมไชยษฐา	พฤษอษา	แลบุษปารณ
๑ เปรมณแลษณ	ปรเมษฐี	อุนณิษอัย
๑ วิทเวษตฤษณา	แลกนิษฐา	วิษณกษมกษาร
๑ กษุทรเกษมกาล	กษิราบาน	โทษโทษมรภษา
๑ ปรโทษทักษินา	เชกอัยยา	ภุชษนบุษกล

อักษรนิติ

- ๑ ประจักษ์นิผล จักขุพฤษล ปฤษยพฤษยา
- ๑ ทวิยทเวษตยา ภิกขุอยฎา อธิเขษณโสภาย
- ๑ ขอบอแบบนั้นักปราชู ศึกษาอย่าคลาด จึ่งจะนับในเมธี

ตัวอย่างคำใช้ ๘

- ๑ เสวตรสวรค์สวามิ สมุทรรทาสี สารสาธสัมประทา
- ๑ สกนธสนธยา โหตยสนา แลสิดาวาสูกริ
- ๑ รสสัทวารถิ โสมสวัสดี มัตสยาสถาพร
- ๑ สุกฤติภาสกร แลสึหไกรสร ปราสาทสงฆสถาน
- ๑ สุภาพสัทธิสมภาร เสพยสาธาร ฌสมพัตสรสิมา
- ๑ สังหารสุกนธัสภา ประสูตรสมา คมสามัญญสงสาร
- ๑ สุริยสัตย์สนาน สงเคราะห์สังขาร อุดสาหพิสมัย
- ๑ พสุธาสาพาปดัย สหัตถ์นัยน์ สระโกสมุตั้งขยา
- ๑ สมาธิสธรรมา สมปติอา สนสนิทเสนี
- ๑ เสวกสุวรรณสัตรี แลหัตถิ อุดราสงคหงสา
- ๑ สนเทหเสนหา สินธพสงกา สรรเพฐรพศดู
- ๑ นมสการสินธุ สวภาณ มาสะสุราสมรรถิ
- ๑ นาสิกสาโรชสุบรร ฌเสนาสรร พศดูติสูตรสมร
- ๑ สงครามสวรสุนทร สาทัสสังวร ดาบสสมรรคมานัส

อักษรนิติ

- ๑ สอลอน^๕หลายเหลือจัด ปรีชาชาญอรรถ จงกอบก่อต่อ
อรรถา

ข้อสังเกต ส สามตัว

- ๑ ศิษเสษศึกษา พิเศษอา ศิวินศุขรัง
๑ ศุศุรมาศรมมัง เสกษสิรรยั้ง เสรมฐวิศริฐา
๑ เสนาสนศาสดา ศัสต^๕นนา สอคคอกำก่อนจงจำ
๑ โยทศรากลษซ้ำ อิวาสดำ^๕ นษอบอก่อนกอบอรรถ
๑ สงกาสงสขัยสมบัติ ภูสุกษุมจัด สอลอลงนำอย่าหลง
๑ หนึ่งไธดสอสามสมพงษ บังคับบคง ยากจะหิบบแยบ
อย่างชล
๑ แต่ขณฐตอนตัน ฌหสองตน แลตถป^๕นนา
๑ ยลอย่างยัง^๕ย่นอยู่รา แต่จณา น^๕บมิ^๕ย่นอย่างชล
๑ ฌวลิกขิตกิดฉงล ศษสองตน สอลอเป็นหลักมคร
๑ อย่าแฝงสอลอลงหมด บ^๕ห่อนผิดพจน มครพากษ
แลนา ฐะ

จบแม่ต้นแต่เท่านั้นแล

อักษรนิติ

ว่าด้วยอักษรที่ใช้ในภาษาต่าง ๆ

๑ จะกล่าวแม่สองต่อไป ะ ำ ึ โ กขฃง จฉฃณญ
ฎฐาฒณ ตถทธน ปฬพฬม ขรลวสหพอิ ๔๑ ตัวนี้ใช้ในคำมคอ
คำสวดมนต์ ๗ะ

๑ ะ ำ ึ ุ ฤฤฎฎา ใ ไ โ ใ ๑ กขฃง จฉฃณญ
ฎฐาฒณ ตถทธน ปฬพฬม ขรลวสหพอิ ๔๕ ตัวนี้ใช้ใน
สังสกฤตแท้ ๗ะ

๑ ำ ึ ุ ฤฤฎฎา แ ใ ไ โ ใ ำ ะ ๑ กขฃค
ฃง จฉชฃณญ ฎฎฐาฒณ ตถททธน บปฬฬพฬม ขรลวสห
พอิ ๖๓ ตัวนี้ใช้ในสังสกฤตไทยเป็นของเก่า ๗ะ

๑ ำ ึ ุ ใ แ ใ ไ ใ ำ ะ กขฃง จฉช ตถทท
บปฬฬพฬม ขรลวสหพอิ ๔๓ ตัวนี้ใช้ในภาษาไทยแท้ สำเนียง
ไทยมีเท่านี้ ๗ะ

๑ ขค สองตัวนี้ในสังสกฤตก็ไม่เห็นมี ในสำเนียงไทยก็
เกิน ฤจะใช้ในภาษาอื่นก็ยังไม่สงไสยอยู่ ๗ะ

๑ ฃณญฎฐาฒณธกษพ ๓๓ ตัวนี้ต้องใช้ด้วย เพราะ
สยามพากยติคมครแลสังสกฤตมาก ๗ ฎตบ ๓ ตัวนี้เกิดแต่
ฎฐาตถปฬ เหมือน กุฎิ ฎีกา อัยฎ อิชฎ บัณฑิต มณฎบ คติ
สวัสตี สตุตี จตุสทมภ บุญ บาป บุตร บุษบก บุษบา ๑

อักษรนิติ

ถ้ามีครพากย ๗๗๗ จะอ่านเป็น ฏคย ก็ได้ ๑ ถ้าจะเขียนคำมคธ
สวตมนต์เป็นต้น ให้เขียนตาม กข ที่ต้น ๗ ถ้าจะเขียนสังสกฤต
แท้ ให้เขียนตามอย่างที่สอง ๗ ถ้าจะเขียนสังสกฤตไทยให้เขียน
อย่างที่สอง ๗ ถ้าจะเขียนคำไทยล้วนไม่เจือภาษาอื่นให้เขียน
อย่างที่สอง ๗

๑ กา กิ กิ ฤ ฤ เก โก กะ ๘ ตัวนี้มคธ ๗ ๑. ก กา กิ
กิ ฤ ฤ กฤ กฤ กฤ กฤ เก โก โก เกา กุ กิ กิ กะ ๑๘ ตัวนี้
สังสกฤตแท้ ๗ ๑. ก กา กิ กิ กิ กิ ฤ ฤ กฤ กฤ กฤ กฤ
เก เก โก โก โก เกา กุ กิ กิ กิ กะ ๒๒ ตัวนี้ไทยล้วน ๗

ว่าด้วยตัวสกทในแม่กก

๑ กก กิก กิก กิก กิก กฤ กฤ เกก เกก โลก กอก
กอก

กวก เกก เกก เกก
เกก ๗๕

๑ ขขคค ๕ ตัวนี้โดยตำแหน่งใช้สกทแทนก็ได้ แต่
เห็นใช้มีอยู่แต่สามตัวในคำที่เจือมคธและสังสกฤต ๗๕

๑ สกทตัวก เจือมคธแลสังสกฤตดังนี้ ฤกษ ดาว พฤกษ
ตันไม ฤกษ ของกิน บั๊ก บั๊ก ว่าบั๊ก สุกระบั๊ก ข้างขึ้น
กาลบั๊ก ข้างแรม รั๊ก อารัก ว่าเผ้า พิทักษ์ ดู ปรบั๊ก

อักษรนิติ

ปฏิบัติ ว่าข้าศึก ประจักษ์ เสข เสกษ ว่าผู้ศึกษา วิโมกษ
วิโมกษ ว่าพ้น ทิสาปโมกษ ความทุกข์ ศักดิ์ ยศศักดิ์ วิภักดิ์
จำแนก สากย อาจ โลกย สุกร ขาว พากย คำพูด ฯ

๑ สกตตัวข สุข สมาย เรียบเลข นัย เล็บ สุนัข หมา
มุข ว่าปากว่าน่า ตรมุข สามน่า จตุรมุข สี่น่า วิสาข ไพศาย
ว่าเดือนหก ศิวรินทร์ ขุนเขา สัก เพื่อน พิสัย ฯ

๑ สกตตัวค คือใช้ดังนี้ นาคว่างู ว่าช้าง ราก กำหนด
โรค ความไข้ โภค บริโภค พระผู้มีพระภาคย์ ภาค ภาคย์
ว่าส่วน บริจาค ปริตยาค ว่าสละ ยุค คราว กระดี่ยุค คราวชั่ว
มฤค เนื้อป่า วิโยค พิโยค ว่าพรัดกัน ประโยค สมโยค
ว่าประกอบ สังเวค สลดใจ วิภาค พิภาค ว่าแจก คัคนานต์
ท้องฟ้า พยัคฆ เสือ อาโภค กิด มัค มรรค ว่าทาง
วิก พัก พรรค ว่าเหล่า สมัค สมรรค ว่าพร้อมเพรียง
อุปสัค อุปสรรค ว่าขัดข้อง อัคร์ เลิศ ภวกร ยอดภพ
อัคนิ ไฟ ยาค เส้นวิก นัค ภูเขา วิหค นก ดอกบุญนาค ฯ

๑ สกตตัวฅ คือใช้ดังนี้ พระภินเนส เมฆ ฝน โอฆ
ห้วงน้ำ โฆฆ เปลา มาฆเดือนสาม มัฆวาน มัฆพานว่าพระอินทร์
ฤคุนิทาฆ รศูรอื่น ฯ

[๕๑]

150437

THE LIBRARY

10266

THE COLLEGE OF EDUCATION

BANGKOK, THAILAND

อักษรนิติ

ว่าด้วยตัวสกทในแม่กง

๑ กง ^{กั} กง กัง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กุง กุง เกง เกง โกง กอง กวง

เกียง เกียง ^{เกิ} เกิ ฆะ ในแม่กงตัวอื่นใช้แทนงอไม่มี มีอยู่แต่

ฟองตัน นฤกหิต จะเขียนแต่ที่สังเกตยาก หิงคุ มหาหิงคุ ลิงค
องค จัตตุรงค องคสี เบญจางค องคห้า อัมฆางค องคแปด
พระยาหงษ พงษ รพิพงษ สุริยวงษ สุริยพงษ ว่าพระยา หอยสังข
พระสงฆ พระชงฆ แข้ง สิงฆ เรว สิงห ประสงค เวทางค์
สุรางค์ ภาวก ดาวดึงษ ไตรตรึงษ บัลลังค์ ฯ

ว่าด้วยตัวสกทในแม่กต

๑ กต ^{กั} กต กิต กิต กิต กิต กุด กุด เกต เกต โกต กอต

กวต เกียต ^{เกิ} เกิ ฆะ

๑ จฉษณณฐฐาณตตททศษส ๑๗ ตัวนี้ โดยสำเนียง แทน
ขอได้แต่เห็นท่านใช้อยู่แต่ ๑๖ ตัว ฯ

๑ สกตตัวจ ก็ใช้ดังนี้ เสด็จ สมเด็จ เบื้องเสร็จ

อักษรนิติ

สิ้นเสร็จ สำเร็จ ตรวจตรา ตำรวจ บำเหน็จ รวบรวม
เกียจคร้าน ฉกฉกฉกรรจ์ อาจหาญ ดุดันต์ เด็ดขันธ์ หะเหิง
เตร็จเตร่ อำนาจ พลีเพลิง ไสรวงสง มะตรง สิบเอ็ด ร้อยเอ็ด
เขบ็จขบวน เผด็จตัด ขวงแก้ว ขมวงผูก ไต่เสมิง บางสาจ ะ

๑ สกตตัว คือใช้ตั้งนี้ เถาบริเพช หอกตามกฤษ คช
ในหัวในตาข้างม้า นะ

๑ สกตตัวฏ คือใช้ดั่งนี้ กฎ กำหนด กฎันบ้างครุว่ามาแต่
กัณหา ๖

๑ สกตตัวศ คือให้ตั้ง^๕ มาศ ทอง บำราศ คลาสคลา
เรีรร้าง ปุลาศ เลิศลัน เพรศพริง พิศดู มอสม้วย
ไพเพศ ถนัสเน^๖ พระประศาตตั้ง ไม่กัลลศ เลมศ
กรวศทราย ลวศลาย เกบียศ ผลัสเปลี่ยน รวศเรว วัศไม้
วาสเขีน กระดาศ รังเกียศ สลัสทั้ง ผนวศ บวศ กระทศ
อังกาศ ถวาย กระจาศ น้ำลศ ชมศ พระกตศกัณ บศละเอียด
ทศทาน ฉลาศ ลวศลวน ชวศเรือน อาเกศ พยศ ฯ

๑ สกตวัน คือใช้ดังนี้ ตามตา เตียรตาม เทียวประภาณ
 ภายทอง ฯ

๑ สกตตัวส คือใช้ตั้งนี้ ตรัส คำหรัส จรัส จำหรัส อสุร
 เหล่านี้คำสยามพากย์เจอกับภุขพากย์ ๗

อักษรนิติ

๑ มคธพากย์ตั้งขึ้น สกตตัวด คือใช้ตั้งขึ้น หักดี ข้าง
นิติ ตำรา พฤติ พรพฤติ เกียรติ สมบัติ วิบัติ ฯ

๑ สกตตัวจ คือใช้ตั้งขึ้น บิศาจ ผี สัจจริง โรค ไฟโรค
ว่ารุ่งเรือง นิจ เทียง อนิจ ไม่เทียง นิจ ตำ อจ สูง
กิจ การ ทุจริต ขั้ว ประจรรย์ เครื่องลาด วินิจนัย ตั้งสิ้น
บัจจุส จวนรุ่ง .อธั พึงชาน ถูกถูก รำคาน พจน คำพูด
มัจจุราช ความตาย พระอาทิตย์ บัจจัย เวจ มัจฉา ปลา ฯ

๑ สกตตัวฉ คือใช้ตั้งขึ้น อัน หมี่ มั่น ปลา ก้น กอ
พินิย์ พิจาณา โรคมุตตฤณ ฯ

๑ สกตตัวช คือใช้ตั้งขึ้น ชั้ววาลย์ รุ่งเรือง วาณิช พาณิช
พ่อค้า ฤษ ขนดง ขั้ว เส้นวก ขั้ว โทชน ว่าของกิน สาโรช
บงกช ว่าบัว ธั ธวัช ว่าธง รัช ผง เกศชัย ยา คช ข้าง นุช
อนุช ว่าน้อง วัชรินทร์ เพชรปาดิ ว่าพระอินทร์ มาลาช ดอกไม้
ปราโมช บันเทิง ทางโยชน เปนประโยชน์ พืชผล โอชรศ
เพชรนิล เพชรบุรี ราชบุรี ราช พระยานาคราช ราชยาน ภาชน
อวิชา วิชา จะต้องตาย คิณม แร้ง ฯ

๑ สกตตัวฌ คือใช้ตั้งขึ้น มัณ ท่ามกลาง คิณ แร้ง
วัณ จะต้องฆ่า ฯ

๑ สกตตัวฎ คือใช้ตั้งขึ้น นางนาฎ พิฆาฎ ฆ่า อาฆาฎ

อักษรนิติ

แก่นใจ เพชฌัญ ปรากฏ รกษัญ มกัญ มงกัญ เขาวงกฏ
ไตรวัฏ สังสารวัฏ กุฏ โภฏ ทักขินา วัฏ ฯ

๑ สกตตัวฏ คือใช้ดังนี้ ฏัญญิ ความเห่น บัญญิ หลัง
อัญญิ กระดุก โออนุ ปาก ฯ

๑ สกตตัวฐ คือใช้ดังนี้ ประเสริฐ อูฐ อีฐ คหฺฐ
พัทฺฐ ต่างน้ โสฐพารมณฺ์ น้ำอูฐบาน ท้าวทตรฐ โอฐ
ริมฝีปาก ฑีฐ ฯ

๑ สกตตัวฑ คือใช้ดังนี้ พระบาทฑา เกษฑา น้ำลาย
กฑา ฝาเรือน โกรฑา หมาจิ้งจอก ทวิชฌาสิก โขฑา คนตาเหล่ ฯ

๑ สกตตัวฒ คือใช้ดังนี้ พฤฒ ผู้เฒ่าพฤฒิ ประพฤฒิ
พิพรรฒ โปรฒ ว่าจำเริญ อุปฺฒ ว่ากึ่งอาสาฒ เตือนแปด ฯ

๑ สกตตัวต คือใช้ดังนี้ ภูษิตร วิภูษิตร ว่าประดับ
นิตยฺ์ เทียง สัตถฺย จริง พัตฺร ฝ้า เขตฺร กระเชตร ว่าแดน
ยาดร ไป เสวตร ขาว โสตร หู สติถฺย ตั้งอยู่ รตนฺ แก้ว
บัตฺร ใบไม้ สาตร มิตร ไสยสาตร สวดพระปริต อมฤตย
ไม่ตาย โชติ รุ่งเรือง บรรพต ภูเข มุตร เขี้ยว บุษิตฺร บุษ
ทิงคต ไปสุคติ บพิตร ฉัตฺร ร่ม บาตรพระ นิบาต นิยาย
จิตร รากจิตรมูล ไพจิตร พิจิตร วิจิตร วัตฺตบัญญัติ พรต
มิตร เพื่อน ประจามิตร มาตร คนสบตร โศตรเกล้า สูตรวินัย

อักษรนิติ

ภษิตร สุภษิตร นิมิตร จัตยิ กระบัตร์ ชั่วตร ชั่วตร
พระเนตร คาวุต คาพุต โลहित กรุปโรहित ตันเกิด เปรด
อัตโนมัตติ ญาติ ชาติ เหตุ พระธาตุ พระเกตุ ธุมเกตุ ดาวหาง
อำมาตย์ อาทิตย์ สัตว์ บุตร ฯ

๑ สกตตัวถ คือใช้ดังนี้ โอสถ ยารถยา ตรอก รตวิง
มโนรต หวังใจ สบถ แข่ง นารถ ที่พึง อุโบสถศีล
พระโลกนารถ มุตรกุธ อรรถ บัด ทาง ชลบท ทางน้ำ
สถลบท ทางบก ฯ

๑ สกตตัวท คือใช้ดังนี้ สุทธิ วิสุทธิ บริสุทธิ ว่าหมดจด
สิทธิ ประสิทธิ ว่าสำเร็จ ยุทธ สัมยุทธ ว่ารบ พระพุทธเจ้า
กรุงอยุธยา ประดิพัทธ คิณพันธ์ โคมุท กมุท ว่าดอกบัว
สีนาค นฤนาค ว่าบันญา วิทยา ความรู้ แพทย หมอ
นิทร หลับ ประเท ต่างกัน พิณพาทย์ พระบาท มทบ
อุบาทว์ พยาบาท ประมาท ประสาท พิพาท วิพาท บุคคล
เวทมนตร์ อิทธิฤทธิ์ จัตุบถ จัตุบาท สัตว์สี่เท้า ชนบท เมืองเล็ก
โจทน์ ท่วง คั่นโลก ฯ

๑ สกตตัวธ คือใช้ดังนี้ วิวิธ พิพิธ ว่าต่าง ไตรพิธ
สามประการ อาพาธ พยาธิ ว่าเจ็บ อาราธน์ เชิญ ปลิโพธิ
กัณฑ์ มฤต น้ำผึ้ง สุเมธ นักปราชญ์ พิรุณ ผิด พิโรธ โกรธ

อักษรนิติ

อนโรธ ยินดี โโพธิ์ อนุโพธิ์ อวโพธิ์ ว่าตรัสรู้ คุธ อาจม
อาวธ เพชรวธ วันพธ โธ ทหาร ฯ

๑ สกตตัวศ คือใช้ดังนี้ เวหาศ อากาศ ว่าฟ้า เทศ
ประเทศ เทศนา นิเทศอุเทศ ประกาศ ว่าสำแดง นิกาส
สังกาส ประฏิภาส ว่าเหมือน นาส พินาส วินาส ว่าฉิบหาย
เกลศ ความหมอง เลศ เล่ห์กล กุเศศย์ บัณฑ์ ปลาส ใบไม้
ประลาคณ์ หนึ่ บาส บ่วง เวศม์ นิเวศ ว่าเรือน ทศน คุ
อศน์ ถิน อาเวศน์ โรงเรือน โลเกศ พระอิศวร ชาติเวศย์
เวศม์ เรือน เวศ เพศ เวศย ว่าตรอก โยทศ สิบหก ฯ

๑ สกตด้วย คือใช้ดังนี้ ฤษิย์ เปนไทย วันพฤหัยบดี
ทวิษ ทเวษ ว่าฆ่าศึก บรม หยาบ ภิม ภิน น้ากลัว
ทุษบ ฆ่า ประโทษ หัวคำ ทุชน ประทุษร้าย เป้นโทษ
อธเขษณ์ เชิญ ปฤษบ นักพรตร โษษ อุโษษ ว่ากักก้อง พระ
โษษ อุณณิษ กรอบน้ำ โอภาษ แสงสว่าง โภษ ผัก เวษ เพษ
เพษพรรค์ อโกรษดำ มานุษบ มนุษ บรม บรมบ โษษ ว่าชาย
อภิลาษ ความหยาก โรษ โกรษ กลมัย กลุษ ถิลพิษ ว่าบาป
พฤษ บฤษ บิษ อาหารทิพย์ บุษบา ดอกไม้ บุษบขาว บุษบก วิมาน
จตุษบด ทางสี่แฉง ตรัสประกาศ รามิเมษ ดัษ สดุ้งหยาก
บุษกล ประเสริฐ ขัษฎิ ไม่เท่า อษฎาบท หมากรุก ฯ

อักษรนิติ

๑ สกตตัวสก็อใช้ดังนี้ โอรส เอรส ว่าลูก รสอาหาร
ดาบส ชัยไพร ทาส บ่าว อาสน ที่นั่ง มาส เดือน สมณัส เทวดา
มานัส ใจ สมาสย่อ สาทัส สากรรจ สหัส พัน ท้าวสหสไนยน์
รหস্য ความลับ หรัสว สั้น เขาไกรลาส ทิโพกส เทวโลกย
ทิพัส วัน คำกัอดีตาส หัสด มือ พัสตุ เข้าของ ศัสต บุญ
พระศาสดา ปรัสนา คำถาม รากษส ยักษ์ อัยวาส นายขมัญญ
อัยวาส ลมหายใจ พิชวาส คนคั่นเคียบ ฯ

ว่าด้วยตัวสกตในแม่กน

๑ กน ^{ก้น} กาน กิน กีน กิ่น กิ้น กุน กูณ เกณ แกน โจน ^{กอน}
_{กน} _{กร}
กวน ^{เกียน} ^{เกียน} ^{เกียน} ๗ ญนรลพ ๕ ตัวนี้แทนนอในแม่กน ฯ
_{กยน} _{เกอน}

๑ สกตตัวญ ก็อใช้ดังนี้ เจริญ จำเริญ ขำนาญ ชาญไชย
เชิญ อัญเชิญ วันเพ็ญ บำเพ็ญ ล้างผลาญ ครอบญ ครอบครวนญ
นงคราญ ฝัจญบาน แผลลาญ ลาญใจ ขั่วสามาญ กองกญ
ญ่ญญ่อ รอดุราญ ลำราญ บาญชัย บำนาญ ประมวญ
เผอญ ลำเคญ นายขมัญญญ เกล่ขวเขมัญญ เกื้อเขอญ โรคมเริญ
กระวาญ สกญ ปักญ อัญขม ข่า สรเสริญ เทิญนา ขมัญญ
ยากเขิญ ฯ

อักษรนิติ

๑ สกตตัวร คือใช้ตั้งนี้ เติร ตำเนิร เจริจา จรรจา
จำนรรจา ทหาร ข้างสาร สาร หนังสือ จำเนียร เจียรจะสิ้น
เจียรมาด เดียรดาณ สมควร รันจวร ยวรใจ เบียรขอ
หกเหิร หวรหัน กำจร ตระการ งาม ประยูร สร้อยสังวาล
ไตรศดุด ประสาร ประจาร ต้นขนุร งามกร โกรธม ขจร
สรอบสรวร เรียบเกร่อร เณียร เณียรไพร ฉกรรจ์ บ้องกรร
เถาวรร พรพผักกาด รังสรรค์ ปีกุร เชิงตกร ขัดกร พนักร
กตาร จารหนังสือ ฯ

๑ สกตตัวล คือใช้ตั้งนี้ คำบล โดยขุบล ทำนูล
แบกทูล เพททูล กราบทูล บันทูล เล่นภนัถ์ เชนอยชนล
กระหลกระหาบ พังพาล เลือกสรัด ของคัล สำคัล โรงคัล
เก็บมคัล บังคมคัล ควาตช้าง ทราบทราด โคลไม้ ดูล์พิน ถาก
โกลดกิดฉงล ร้อลผัด ขลคูล เล่นกล ตำกล งาม โหยหล แห่งหล
เพิ่มภูล จันตแพ้ว ชลนก ต้นลำดวล ทรงพระสรวล โยลตัว
บังเวียล มากมุล กังวล วังวล เวียลวล นางก้านัด ของก้านัด
จรัลจรุล บันดาล ดาลอก ดงดาล อึงอด อดวล ถวัลเสวย
ถวิลหวัง ลูกทวิล นวลงาม กระบิลความ สรวลสรัด นางนงพาล
ทำงล ขวลขวาช อดเวง สร้อยสรล กระสัด ถวัลเฉียวล ทนาล
สขนาล ขนาลช้อ ตีเตียล ขนอล โพลทนา กราบกราด

อักษรนิติ

นกกระเียบล โขลลหมอน สรวล กระจวลกระวาย ตระหวล
อำพล กโศล ผลลปลัด ร้าวรลล พิสเพ็ลล ตำนาล กำนล
รณาล คำเหล่าน^๕สยามพากย์เจือพากย์อื่น ๗

๑ มคธพากย์ดั่ง^๕นี้ สกตตัวน มหันต์ใหญ่ อนันต์ ไม่มีที่สุด
สามนต์ ไกล หนต์ พัน นิมนต์ เชิญ นิพนธ์ ประพันธ์ ว่าผูก
สุคนธ์ กลิ่นหอม เผ่าพันธ์ุ แก่นจันทน์ พระจันทร์ พระอินทร์
มนตร์ดล ปราสาทไพชยนต์ วันสงกรานต์ ทำบุญ นรินทร ๗

๑ สกตตัวณ คือใช้ดั่ง^๕นี้ หิริญ เณิ กาญจน์ ทอง
กฤษร ช้าง บัณชร นาท่าง สัจจร เที้ยว สามัญ เสมอ อัญชลี
พนมมือ ธัญ เข้าเปลือก ถัญ น้ำนม ขัญ เส้นวัก รามัญ มอญ
เบญจ ห้า พระสรพัญญู สุนญ เปลา ได้อภิญญา ทำบุญ สัจญา
ปัญญา กุญแจ โกลญ นกเกราบ วัญญา หลิงหมัน ๗

๑ สกตตัวณ คือใช้ดั่ง^๕นี้ ทารุณ อียบข้า วรุณ พรุณ
ว่าฝน มณเฑียร เรือน วณสันต์ ป้า โบราณ เภาราณ บุราณ
ว่าเก่า เกาทัณฑ์ ธนุ หัณฑะ ปรับใหม่ ญาณ ความรู้ วิญาณ ใจ
อรุณ แจ่ม ช้างเกราวัน วันโรค แผล มีคุณ คุณบอก คัดพิณ
เครื่องถูกกฤษณ์เจ้ รณรบ เสาโครณ บัณญัติย์ มณดบ กามคุณ
ทักษิณ ขวา สกุน นก วารณ ช้าง ประมาณ ๗

อักษรนิติ

๑ สกตตัวร คือใช้ดังนี้ ภูธร ภูตาธร ว่าพระยา ทิพากร
 ทิพากร ทินกร ว่าตวัน ศศิธร ดวงเดือน สัจวร สงวน อภรณ์
 เครื่องประดับ อนุสรณ รลิก นิเวรณ กั้น อวร หยาก พานร
 วานร ลิง อมร เทวดา สมร เมีย ถาวร สถาพร ว่ามัน นคร
 เมือง อุทร ท้อง อุตธรณ รือเสีย อัมพร นางฟ้า ไทมร หอกขัด
 ภมร แมลงภู่ หมุน มาตร แม่ บิตร พ่อ อัมพร ฟ้า อนาคต
 ไม่เอื้อเฟื้อ สักร ประมวญ อักษร หนังสือ สโมสร ประชุม
 ขโลธร แม่น้ำ ราชภูร ไพร พระเพศจันทร ชักอุทาหรณ
 สี่ประภสร์ พเนจร พรานป่า พระยาไกรสร เก็บอากร เรียก
 สงพสร งามบวร ถวายพระพร นิกร หมู่ สุกกร หมู่ กร มือ
 จร ไป ธนูสร นางกนิกร ดัษกร ให้สดุ้ง พรหมจรรย์ วรรณ
 พรรณ ว่าศรี สุวรรณ สุพรรณ ว่าทอง กรรณ หู กรรรฐ คอ
 สรรพ ทั้งปวง ทำกรรม พระธรรม บรรณ ว่าหนังสือ
 ว่าใบไม้ พระขรรค์ ไปสรรค์ ทรงครรภ์ กล่าวบรรยาย
 ผูกอาถรรพ์ พรหม ว่าฝน ว่าปี ภรรยา เมีย ทวาร ประตุ
 สักร ผลิต ปรินหาร รักษา บรรหาร ชลธาร แม่น้ำ ถ้อธาร
 สงสาร เวียนเกิด แก่นสาร มารอสูร พินหาร วิหาร บริพา
 บริวาร กินอาหาร ตีประหาร สมภาร เครื่องปรีกษา สมรรถ
 อาจ มรรค ทาง ครูอาจารย์ ทางกัณดาร โอฟาร มโหฬาร

อักษรนิติ

ว่ายัง สักการบูชา เป็นวิการ พิการ อการ สัตวสังขาร ปราการ
กำแพง ประการต่างๆ ทำปราฏิหาร สาทร เอื้อเพื่อ อาตุร
ดินรน สมบูรณ์ บริบูรณ์ ว่าเต็ม บุรพ ก่อน พิศดาร กว้าง
เครื่องบรรณาการ วิจารณ์ พิจารณ์จารเหตุทุก ศิริ เสียร ว่าหวั
กษร โองการ ฯ

๑ สกตตัวล คือใช้ดังนี้ วิกล พิกล ว่าแปลก ขุคล คู่
สกล สากล ว่าทั้งสิ้น ชล น้ำ อสุชล น้ำตา วิมล พิมล
นฤมล ว่าผ่องใส กุณชาล ตุ่มหู มณฑล กลม สดล บก
ผล ลูก พล แร่ง วัลล กระทบด น้ำใจ กุศล อกุศล เปนมงคล
คตตรี ภูวดล เจ้าแผ่นดิน กัลป์ กับจามัลย์ โยโกโคลง โสภสัลย์
อภิบาล พยาบาล ว่าเฝ้า นายนิริยบาล ท้าวขมบาล ท้าวโลกบาล
โคบาล คนเลี้ยงวัว บทมบาล รอยท้าว ไต้บาตาล วิศาล พิศาล
ไพศาล ทวิศาล ว่ากว้าง คนพาล มหาศาล มีทรัพย์มาก
กุ่มภิล จรเข้ สกล เน้น ถือสืล ศิลป ความรู้ ชฎิล ฤษี
วิบุลย์ พิบุลย์ ไพบูลย์ ว่าเต็ม มูล รากเง่า ชาติกระกุล
อากุลย์ เกล่อนกล่น อนุกุล ตามควร พระราहुล ดอกพิกุล
อุบล บัว หรดาล สกุต หยาบ ผาตไถ น้ำตาล แก้วประพาล
จักระवाल จักลवाल จักรพาล ฯ

อักษรนิติ

๑ สกตตัวพ คือใช้ดังนี้ วาพ พาพ ว่าสัตว์ร้าย ปลาพาพ
จักกวาพ จักกพาพ แก้วปพาพ กาพ ดำ คนทมิฬ เขพ น้ำลาย
เกาะสิงห์พ คนโลพ ฯ

ว่าด้วยตัวสกตในแม่กบ

๑ กบ กับ กาบ กิบ กึบ กึบ กึบ กุบ กูบ เกบ แกบ โkob
กอบ กวบ เกียบ เกือบ เกิน ฯ

๑ ปฝฝพพภ ๖ ตัวนี้โดยสำเนียงใช้แทนบได้ในแม่กบ
แต่เห็นมีใช้อยู่ ๔ ตัว ฯ

๑ สกตตัวบ คือใช้ดังนี้ สับท เสียง บุนผ ดอกไม้
สัปต เจ็ด ฯ

๑ สกตตัวป คือใช้ดังนี้ พิลาป บ่น ศาป แข่ง การษาปณ์
เงิน บาป ขั่ว อปัซศ อสุร อาภปกริยา วิกัป กำหนด
กัปกัลป พระกัศสป พระกัษยป ทวีป เกาะ ประทีป ไฟ
รูปราง สตูป เจดีย์ กูป ความลับ โkob กำเรบ สังเขป ข่อ
สยป หลับ โkob ตาตุ่ม สัมผัสปลาป พุดเพื่อ สรูป รวบ สารูป
สมควร วิรูป แปลก พระพุทธรูป อรูป ไม่มีตัว ประسوب
สิป ความรู้ กรลาป กำ อาลปณ์ เรียก ฯ

อักษรนิติ

๑ สกตตัวผ คือใช้ดังนี้ โสผ บวม กัผ ดวงดี ศิผ ถีบ
ทวิเรผ ผัง ฯ

๑ สกตตัวพ คือใช้ดังนี้ ภพ พิกพ ว่าที่เกิด สมภพ
ความเป็น สภาพ สุภาพ ว่าปกติ อภัพ อภัพ จน เป็นภัพ เลขลัพภ์
นพ ใหม่ นพ เก้า สพ ซากผี คนธัพ คนธรรพ์ ท้าวไกรศพ
ท้าววาสพ ท้าวทานพ พระจินาสพ สัพพ ทั้งปวง ทรัพย์สมบัติ
มานพ มโหรพ ประรพภัก ทำ ม้าสินทพ อรรณพ ทเล รูปภาพ
อนุภาพ อาตมภาพ ภาพย คำเพราะ ปรางพ นิบหาย ชีพย์
ชีวิตร ทิพย์ เทพยดา ทัพพี ทรพี ส้องเสพย์ ท้าววาสุเทพย์
ท้าวบุรพเทพย์ บุรพ บรรพ ก่อน ศัพท ลพบุรี ฯ

๑ สกตตัวภ คือใช้ดังนี้ นภ พ้า ธาตุโขภ กำเริบธาตุ
นครโขภ กำเริบเมือง สุก งาม อสุก ไม่งาม อสุก พฤษภ
ปฤษภ ว่าวัว โลก ความอยาก ไต้ลาภ ฯ

๑ ข ค ช ฦ ฝ ๕ ตัวนี้ใช้สกตในภาษาอื่นหากจะมีมาในมคธ
พากย์ที่สกต ฎตป จะใช้ ฎตบ ฤาฎตปก็ได้ แต่ในสยามพากย์
ล้วน กก สกต ก กต สกต ด กน สกต น กบ สกต บ ฯ

อักษรนิติ

ว่าด้วยตัวสกดในแม่กม

๑ กม กัม กาม กิม กั้ม กั่ม กั้ม กุม กูม เกม แกม โคม
กอม กวม เกี่ยม เกื่อม เกม ฯ

๑ อักษรในแม่กมซึ่งจะแทนม ไม่มี มีแต่ันตุกหิต จะเขียน
แต่ที่สังเกตยากที่เป็นนครพาก็ พิมพ์ แบบ ถัมภ์ สดมภ์ ว่าเส
ว่าคือ อุปถัมภ์ อุปสดมภ์ คัมชู จตุสดมภ์ ประโคมภ์ กุมภ์ ม่อ
พราหมณ์ อารมภ์ อภิรมย์ ฯ

๑ เกอย กาย กาว กิว กั้ว กั๊ว กั๊ว กุย กูย เกว แกว โกว
กอย กวย เกี้ยว เกื้อย เกี่ย เกี่ยะ เกื้อ เกื้อะ เกอ เกอะ กั้ว กั๊วะ
เกะ แกะ โกะ ^{เกาะ} กุ กรรม กอ กั๊ว กั๊ว ฯ นี้ใช้ภาษาไทย ฯ
กอะ

๑ เกอย กาย กาว กั๊ว กั๊ว กั๊ว กั๊ว กุ๊ว กู๊ว เก๊ว แก๊ว โกว
กอว กอว เกี้ยว เกื้อว เก๊ว เก๊วะ เกื้อ เกื้อะ เกอ เกอะ กั๊ว กั๊วะ
เกะ แกะ โกะ เกาะ กุ กรรม กอ กั๊ว กั๊ว ฯ นี้ใช้ในภาษาอื่น ฯ

๑ ขร แฆะ ฆร เรือน ขล ลานเข้า คล คอ ฉาชา เชา
ชาชา เมียบ ทารา เมียบ ชารา ท่อน้ำ ประทาน ให้ ประธาร เป็นใหญ่
อาหาร ก้อเอา อาธาน ตั้งไว้ ทาดา ผู้ให้ ชาดา ผู้ทรงไว้
หุด ผู้นำข่าว รุด ผู้จัด พร ประเสริฐ ทร เลียง พาร หน

อักษรนิติ

ภาร ของหนัก พิท เพท ความรู้ ภิท เกท แตก เพรี ไพร ศัตรู
 เกรี่ ไกรี กลอง ญาณ มรรคญาณ ขาน เครื่องขี่ เข้าศาล โรงศาล
 ฆ่าให้ตาย ข่ามิให้ตาย ฯ รุ่มลัก บักหลัก มลึงเมลือง เมล็ดด
 เล็ดลอด เลื่องๆ เมลือยมล้า เลือยไม้ แมลอมมลิน หงวัน
 ไหวว ฯ จรุงกลืน จรดจรง แจรงฟุ้ง ทรวดทรง โทรมทรุด
 เทริดเกล้า ทรงทราบ กรวดทราย กวางทราย ทรวงอก ทรายขาว
 แชรกแชร์ง ชร้อมแชร์ม ชรอกแชร์ก ชรวาล้าง ชรวนแชร์
 แชระแชร์ระ เปี้ยกไชรก ชรลุตเปลา คนตรง กรงนก ตฤกตรอง
 ทราบท้าวถึงยอด กราบเรือ กราบไหว้ ตรวจจับ ดีตรา เกรง
 กลัว เกตรา ตระเตรียม เตรียมใหม่ เกรียมกรอม ทรายน้ำ
 ทรลึง ไสรจสรง เบ็จเสรจ กำศรดสร้อย สร้างไซ้ ก่อสร้าง
 ทเล ชรเล ชรอ้า ชอ้า ทลายมาก ชรลายมาก กัลปกลอก
 กรลัปรอก กรอกช่อง จรอกช่อง จิงจ้ง จริง จั้ง จั้ง ฯะ

๑ กกฏ กรกฏ ทุกกฏ ทุษกฤต สุกติ สกฤติ กิส
 กฤษ ปกติ ปรกฤติ คหะ เคะระห์ วิคหะ พิคะระห์ สังคห
 สังเคาะห์ เคห กฤห สัม สัมพัคค์ พัมภ์ นิจจ์ นิคัย
 อาทิจจ์ อาทิตัย มัจจุ มฤตยูมัจฉา มัดสยา บัจฉิม ปรศจิม
 บัจจุส ปรตขุข วิจิจฉา วิจิกิตยา มิจฉา มิถยา นพ ศพ
 ชร ชวร มัชฉิม มธมม สัชฉาณ สนธยา สัฉฉาณ สาธยาย

อักษรนิติ

ปรัสนา บัณหา ปณฺณา อาสาฬหา อาสาณ ทฬท ทฤณ
 มัลลิก เมลล อาก อารก นาถ นารถ ทิม ทิมร สักก
 สวรรค วัณณ พรรณ ปุคคล มุททล อตฺถ อรรถ กิตติ
 กิรติ กัตติกา กรรติกา สัป สรรป กัป กลป อากัป อากัลป
 บัพพ บรรพ บัพพต บรรพต สัพพะ สรรพ สรพ กัพภ
 กรรภ สัทท สัพพท สัมมท สุตท ลุพท ลัทธ ลุบธ ลัพธ
 ลับธ กम्म กรรม ฐมม ฐรรม กัมมส กลมส วัสส
 วรรณ พรรณ วัคค พรรค อคค อคฺร ชุตติ โชชติ เกสัชช
 เกษัชช วิชชา วิทยา เวชช แพทย์ สนังกุมาร สนัตกุมาร
 อุตสาห อุตสาหา อุยาน อุทยาน ทิพพ ทิพย บุสส มุขย
 อาวุธ आयุธ รัตติ ราตรี อทธา อรรยา กิพพิส กิลพิย
 ผัคคณ วิมหาย พิสมย กังสตาล กัลลยตาล วิสาล ทวิสาล
 สันต อคฺคิ อคฺนิ สานต กันตา กานตา รุกข พฤษภ
 จุฬามณิ จุฬามณิ ฯ

วิภาค

✓ ๑ ให้รู้จักศัพท์หกอย่างคือ นามสัท คุณสัท กริยาสัท
 สังขยาสัท สัรพนามสัท นิบาตสัท ฯ

๑ สัพพัญญู พระสุคต ธรรมราช มารชิต โลกชิต
 มุนินทร ศรีจัน ตถาคค ทศพลญาณ อชิตบพิตร ไตรโลกาจารย์
 ตรีภพมกุฏ ตรีภูวนารถ ชินนทร ศรีสุคต ชินนราช ชินนศรี

อักษรนิติ

มนิราช ไตรภพนารรต ศาสตรา จอมอารีย ชื่อพระเจ้า วิโมกษ
วิมุตติ อมฤตย มทโมกษ ทุกขโกษย นิพพาน นฤพาน
อนาโลย มรรคผล ชื่อพระธรรม อารีย ขีณาสรพ เศษ อเศษ
สักทาลามิ อนาคามิ วิตราก โสตาบนน อรหันต์ ชื่อพระสงฆ์ ฯ

๑ ไตรพิทย ไตรทศโลย สุริโลกย ไตรพิณณ อพยบ
เทวโลกย์ สิวโลกย์ สวรรค ชื่อสวรรค์ ฯ

๑ อมร นิรชรา เทวา เทพา ไตรทศ ไตรทีเวส ปรรวณ
สุร วิพุธ เทวดา ชื่อเทพยดา ฯ

๑ บิดมเห พรหม สิว สุตี ปศุบดี มเหศวร สรรพอิสาน
สังกร จันทรเสขร ภูเศศ กฤติवास ชื่อพระอินศวร ฯ

๑ ขวย นิรทหีน วิชาดา กมลასน สรรยดา ปรัชชาติ
วิสวสฤต ชื่อพระธาดา ฯ

๑ วิษณฺ ฤกษณ ไวกุนฐ ทาโมทโร หฤชเเศศ ไกษพ
มารพ สวภู พระจักรี สางคี ไตรวิกรม ชื่อนารายณ์ ฯ

๑ กาดยານี เคารี ไหมวดี ภาวณี รุทราณี สรรพาลี
ชื่อนางอุมมา ฯ

๑ ไกษี อินทรา มรุตวาน ปากสาทน เทพาธิบดี
เทวินทร เทเวศร์ อำมรินทร อมเรศร วัชชรินทร ตรีเนตร

อักษรนิติ

สหสนัย สหสไนย เพชรปานิ สุขัมบดี อินทราทิวาх เจ้าสุราไลย
ท้าวพันตา ชื่อพระอินทร์ ฯ

๑ ท้าวธรรมา ท้าวภูเวร ท้าวไวยวรรณ ท้าววิรุพหก ชื่อ
ท้าวจัตุโลกบาล ฯ

๑ เวณไคย ขเคศวร นาคานคก วิษณุรต สุบรรณ
บนนคาสน ชื่อครุฑ ฯ

๑ เวชยันต์ปราสาท เวชยันตร์ถ ข้างเเระวณ บัณทุกัม
พลศิลาอาสน โขยม โทยทิพย บุษกร อัมพร นก คัคณานต์
เวหาศ อาภาศ อันตฤกษ ชื่อฟ้า ฯ

๑ อกร์ สตนีย ธาราธร ชลธร ตชิตวาน อมพุกฤก
พรณ วรณ วลาหก อรรชุน ชื่อเมฆ ฯ

๑ หิมางสุ ศศิ ศศิธร โสม นิสาบดี นิสากร นิสานารถ
กัษยกร ดวงเดือน แะ ชื่อจันทร์ ฯ

๑ นักขต ฤกษ ดารา ดารก มหุรดี นนุย ตั้งตยาคม
ดาว ผกาย ชื่อดาว ฯ

๑ สุริย สุร ภาสกร อหัสกร พรหมัน ประภากร ภาณุมาน
อุษณรสมัย ไพโรจน ทยุมณี ตระวัน ดวงแดด ไกง ชื่อ
พระอาทิตย์ ฯ

อักษรนิติ

๑ จิตร ไผสาข ไชยขรุ อาสาณ สรวัน โปรขรุ
อัสวขุ กรรติก มฤคสิริ เบาษ มาฆ ผัลคุณ ชื้อทวาทศมาส ฯ

๑ อาทิตย จันทร อังการ พุทธ ประหัสบดี ศุภร์ เสาร์
ราหู พระเกตุ ชื้อเนาวเคราะห์ ฯ

๑ เจตร หฤทัย มานัส มโน วิญญาน จิตร ชื้อใจ ฯ

๑ เมธา พุทธิ ญาณ ปฏิพาน ภูรี ปรีชา พรชา
ชื้อปัญญา ฯ

๑ อายุ ชื้อพิตร ชื้อพย ชื้อวาศ ชื้อวไลย ชนม์ ชื้อชีวิต ฯ

๑ คัสณา กฤษณา อาสา อพิธยา กานดี อภิลาศ ราก
อาไลย เปรม เสนหา ฤดี กำหนด รักใคร่ สรลัญ
ชื้อความรัก ฯ

๑ กังขา สงกา สนเทห์ วิจิติขยา วิมลติ เคลือบแคลง
กินแหนง ชื้อสงไสย ฯ

๑ ศรีร อดภาพ ตนุ อไวยว อพยพ สกนธ กาย
ชื้อตัว ฯ

๑ วาจา วจี วจน พจน ภาษิต พากษ ถ้อย ชื้อคำ ฯ

๑ อโรภพ รสาดล กุหร ศุภิริ นาคโลก ชื้อบาดาล ฯ

๑ นาคราช สรรปราช อูรค อดครรท ภูซงค์ ภูร-
ซงคม อหิ อสรพิศ เงียว ชื้องู ฯ

อักษรนิติ

- ๑ นิรย ทุคติ นารก นรก ช่อบาย ฯ
- ๑ ชล อุทก วารี กมล สลิล อาโป อัมพุ โดย
ปาลิเย น้ำ ทึก ทริก ช่อน้ำ ฯ
- ๑ ศาคร อรรณพ สีนรุ ลขที รัตนกร สมุทร
ปาราวาร ช่อทะเล ฯ
- ๑ นที สีนรุ สรिता สวันดี แม่น้ำ สทิง ช่อแม่น้ำ ฯ
- ๑ มัจฉ มัตสยา มิน ชลจร ปุตุโลม วารีชาติ
อัมพูชา ช่อปลา ฯ
- ๑ มหิ เมถนี ธรณี พสุธา พสุนธรา ธาราธารี ภูมิ
ประดพี่ พสุมดี ภูวดล ภูตลา ช่อแผ่นดิน ฯ
- ๑ ภูวน ชัคติ วิษณุป ภพ ชาติรี แผ่นหล้า ช่อโลกย์ ฯ
- ๑ เทศ ประเทศ อยน บันด ปรตพี่ มรรค มารค
หนทาง พลว ลู่ หน ช่อทาง ฯ
- ๑ บุรี บุร ราชธานี ธานี ปุฏเกทน สกานีย นคร
ช่อเมือง ฯ
- ๑ นิคม ชนบท รัชฎ อาณาเขตร จันธเสมา
ช่อแดนจักร ฯ
- ๑ ภูบาล ภูเบศร ภูเบนทร ภูวนารถ ภูไนย ภู-
มณฑล ภูนัตไตร ภูนิศวร ภูมินทร ภูบดี ภูธร ภูบดีนทร

อักษรนิติ

ภูตลา ธารักษ์ ธาระตรี นรินทร นเรนทร นราธิบดี นฤบดี
 นฤบาล นฤปดินทร นฤเบนทร นฤเบศ นฤปนารถ จุฑามณี
 จุมพล ธารีศวร ราเชนทร ธารักษ์ ธารัตราธิราช สุรชาติ
 ขัตติยวงษ์ สรีโยสธม มไหยสุรศักดิ์ มหันตราชา จอมจักร์
 จอมราช จอมยศราช จอมภวนารถ จอมโลกย จอมนารถ
 จอมกระษัตริ บินเกล้าราชตรี ท้าวไ้ธรณี ท้าวธรณิศ ไท-
 ธาระตรี ไ้ธรณี ชื่อพระยา ฯ

๑ มนุษย์ มานุษย์ มรรตย มนุษ นร มานพ ชน
 ชื่อคน ฯ

๑ บุรุษ บุรุษย์ ชื่อชาย ฯ

๑ ตรุณ ยุพเยาว ชื่อหนุ่ม ฯ

๑ นารี สตรี เขวามาลย ยุไพ ยุพาล พฐ พนิตา
 วนิตา กัญญา กานดา กัณยา นงคราน นงโพท นงพาล
 เพาพาล เพาโพท สร้อยสงสาร ออไร ชื่อนาง ฯ

๑ วงษ์ พงษ์ ภิชน โคตร ตระกุด อปรัตย พันธ
 ญาติ ญาติกา สายโลหิต เผ่าพันธุ์ เชื้อสาย วานเครือ
 บองผไอน ชื่อพี่ ฯ

๑ น้อง บัณฑิต สุเมธ สุเมธี วิบุร กระวี
 ชื่อนักปราชญ์

อักษรนิติ

- ๑ มิตร สหาย สวัย วัยสัย สทา สุหฤท ชื่อเพื่อน ฯ
- ๑ ประบัณ เวรี ประจามิตร रिप् ओरि सुभुत्र त्विषा
วิบัณ ปฏิบัณ ศัทรु ชื่อข้าศึก ฯ
- ๑ มาดา มาตร ชนนี ชนิกา ชเนตรี ชื่อแม่ ฯ
- ๑ บิดา บิตร บิดุเรศ ชนกล ชื่อพ่อ ฯ
- ๑ บุตร ปรตย ต้นุช ตโนช โอรัส เอรัส อัครชาติ
ลูก ภูน ชื่อลูกชาย ฯ
- ๑ บุตรี ธิดา สดา ทูหิดา ชื่อลูกหญิง ฯ
- ๑ สามี สวามี ภัสดา ธว วโรปริย พัว ผดี ชื่อผัว ฯ
- ๑ ทาร ภรรยา ชายา ปริยา มาทปริจาริกา เทวี เทพี
ชื่อเมีย ฯ
- ๑ นัตดา ชื่อหลาน ฯ
- ๑ ประนัตดา ชื่อเหลน ฯ
- ๑ मुख วทน ลบน อานน มัค ชื่อปาก ฯ
- ๑ เนตร จักษุ ไนยนา อักษี ชื่อตา ฯ
- ๑ โสตร กรรณ หู กรเจียก ชื่อหู ฯ
- ๑ नासा नाสิก ञान ชื่อจมูก ฯ
- ॑ चिवा स्तना अन्ताग ชื่อลิ้น ฯ
- ॑ पाहा पाहु गुच ชื่อแขน ฯ

อักษรนิติ

- ๑ กร หัตถ ปรานี ช่อมือ ฯ
- ๑ ศิวรี ไสล กรี ศรีโลจย ม้คำ บรรพต ภนม ภูผา
ช่อภูเขา ฯ
- ๑ อญพี อรัญย ถานัน วน พน วนสัณฑา ไพร ช่อป่า ฯ
- ๑ ปราทบ ตรุ ไตรู ทรูมา รุกข พฤกษ ต้นไม้
เต็มถ่ ช่อต้นไม้ ฯ
- ๑ ไกรสี ไกรสร นฤเคนทร มฤคราช สี่หราช
ช่อราชสีห์ ฯ
- ๑ วิหค วิหงค สกุนี สกุนดี ทวีชา บั๊กนั สกุน
บัตริยาน ช่อนก ฯ
- ๑ หัสดี ทวีรทั กุณชร ลข นาค กรี พารณ ช้าง
สาร ดำริ ช่อช้าง ฯ
- ๑ พาชี่ สนิธพ อาชาไนย ไหย อัสว สับไต่ย
ดุรงค แสะ ช่อม้า ฯ
- ๑ พระพายู วาโย สมริน มาลุต ปรวัน วาต
ขยล ช่อลม ฯ
- ๑ อักนิ เตโช ชาตเวท อัสจินาณะ ปราพก เพลิง
ช่อไฟ ฯ
- ๑ ปรโลย อนตก มรณ กาลกิริยา วายชนม์

อักษรนิติ

วาชัพ ดับจิตร ชื่อความตาย เหล่านี้ชื่อนามสับท ฯ

๑ โสภณ เสาวภาค โสภา สุก สุนทร รจิเรช
โอพาร อุดม ประเสริฐ บวร บรมวร ปราโมกษ ประณีต
วิศิษฐ์ อุกฤษฏ์ พงา แ่ง โอเอี่ยม ว่างามดี ลามก หิน
ลุษ เกลษฏ์ นฤหิน ว่าเลว มหันต มหา มหิมา พรหา
ไพบุลย์ พิบุลย์ ไพศาล ว่าใหญ่กว้าง จุฬ กษุทร์ กฤษ
สุขุม สุขุม นิล เขียว ปรีติ เหลือง โอพาต ธวัธ
เสวตร บันฑูร สุกร สุกร ว่าขาว กาฬ กฤษณ ดำ รัตต
โลหิต แดง พิจิตร ขจิตร วิจิตร พญุม พญุต กลม ที่รม
อายต ขาว หรสว สั้น เหล่านี้ชื่อคุณสับท ฯ

๑ คมนา ขาตรา จร สัจจจร ไต่เต้า เต้า ว่าไป
นิสัชนา นั้ง นิบิชนา ศัยนา ไสยาสน์ พทม ว่านอน
ประณิษฐาน ดำรง ตั้งไว้ วันทน นมัสการ อภิวัตน นอบ
น้อม ทัสนา ขล ดุ แล เหน สุวนา สดับ พัง ยิน ยาจน
อายาจน วิงวอน ขอ โทมนา สโดมนา ปสังสม เขียรย
ชกย่อง ชมเชย วัฒนา จำเริญ มา ถึง อยู่ กิน เข้า ออก คำ
เหล่านี้เรียกว่ากิริยาสับท ฯ

๑ เอก หนึ่ง ทวิ ทุ โท สอง ตี ตรี ไตร สาม
จตุ จตุร จัตว สี่ ปัญจ บังจ เบญจ ห้า ฉ หก สัตตะ

อักษรนิติ

สัตต เจ็ด อัฐ อัมภู แแปด นว เนาว นพ เก้า ทศ สิบ
 เอกาทศ เอการศ สิบเอ็จ ทวาทศ พารศ สิบสอง เตรศ
 สิบสาม จุทศ โจทศ จตุทศ สิบสี่ ปรณรรศ สิบห้า
 โสฬศ โสทศ สิบหก สดตรศ สบตรศ สิบเจ็ด อัฐารศ
 อยธุรรศ สิบแปด เอกุนวิศ สิบเก้า วิศติ ยี่สิบ ตรังศ ดิงสติ
 สามสิบ จตตาลีศ จัตตารีศ โจตตาลีศ สี่สิบ บัญาส ห้าสิบ
 สหฺวิ สหฺปฏิ หกสิบ สดติ สัตตติ เจ็ดสิบ อสีติ แปดสิบ
 นวติ นพฺติ เก้าสิบ สด ร้อย สหฺส พัน ทศหฺส นหฺต
 หมื่น สดสหฺส ลักข ลักข แสน ทศสดสหฺส ล้าน โกฏิ
 ปโกฏิ นหฺต นินหฺต อโหณิน พินทุ อพพุท นิรพพุท อห
 อนน อญญ โสณทิก กมฺมท บุดทริก ปทุม กถาน
 มหาถาน อสงไขย ฯ

๑ แตร้อย ถึงโกฏิ เอาสิบลูก แดโกฏิถึงอสงไขย
 เอาร้อยแสนลูก ฯ

๑ ประถม ที่หนึ่ง ทศติย ที่สอง ตติย ที่สาม จตุต ที่สี่
 ปัญจม ที่ห้า ศษฏ ที่หก สษฏม ที่เจ็ด อยฎม ที่แปด
 พนม ที่เก้า ทศม ที่สิบ เหล่านี้เรียกว่าสังขยาศับท ฯ

๑ บรรพ นำ ทักขณ ขวา ประจิม หลัง อุดร
 ท้าย สรรพ ทั้งปวง ทั้งมวญ ใด อันใด นั้น นี อันนี้

อักษรนิติ

โน้น นี^๕ ่อน โหน อะไร เท่าไร คำเหล่านี้เรียกว่าสรรพ-
นามสัพท ๗

๑ ดู ดูด^๕ ดั่ง^๕ ตั้ง^๕ แด^๕ เลห์^๕ คือ^๕ กล^๕ ประหนึ่ง
เหมือน^๕ ห่อน^๕ บ่^๕ บ่ห่อน^๕ ไป^๕ ไม่^๕ อย่า^๕ เฮ^๕ ฮา^๕ แฮ^๕ แลนา^๕
โอ^๕ โอ^๕ โออะ^๕ ฉะ^๕ อะโฮ^๕ เนะ^๕ หนา^๕ สี^๕ อี^๕ เฮอ^๕ หฤ^๕
หฤว่า^๕ และ^๕ แล^๕ อู^๕เม^๕ ออ^๕ อ้า^๕ อ้อ^๕ เออ^๕ แล^๕ แท^๕ เที้ยว^๕
ไซ^๕ คำเหล่านี้^๕ชอนิ^๕มาศ^๕สัพท ๗ หกอย่าง^๕ดังกล่า^๕วมา^๕นี้ มี^๕ใน
ภาษา^๕ทั้งปวง บางภาษา^๕มี^๕เจ็ดอย่าง^๕ คืออุปสรรค^๕สัพท^๕ด้วย^๕เป็น
เจ็ด แต่ในภาษาไทย^๕ไม่มี มีแต่เอก^๕โท^๕เป็น^๕เหมือน^๕อุปสรรค^๕

๑ อนึ่ง^๕ให้^๕รู้^๕คำ^๕ ๗ เดียว^๕นม^๕เนอ^๕ความ^๕หลาย^๕อย่าง^๕ดังนี้

๑ บท ว่า^๕ส่วน^๕ ว่า^๕ท้าว^๕ ว่า^๕คำ^๕ ว่า^๕พระ^๕นฤ^๕พาน^๕ ว่า^๕กล^๕อน ๗

๑ บาท ว่า^๕เท่า^๕ ว่า^๕เงิน^๕บาท^๕ ว่า^๕บา^๕ท^๕ลา^๕ตา ๗

๑ บั^๕กษ^๕ ว่า^๕บั^๕ก^๕ ว่า^๕ส่วน^๕ ว่า^๕พวก^๕พ้อง^๕ เหล่า^๕นี้^๕มค^๕

พาก^๕ย^๕ล^๕ว^๕น ๗

๑ มค^๕รพาก^๕ย^๕เจือ^๕พาก^๕ย^๕อน^๕ด^๕ัง^๕นี้ สาร^๕ ว่า^๕แก่น^๕ ว่า^๕หน^๕ง^๕-
สือ^๕ ว่า^๕ข้าง^๕ ดล^๕ ว่า^๕พน^๕ ว่า^๕มน^๕ตร์^๕ ว่า^๕เรว^๕ กล^๕ ว่า^๕เสี้ยว^๕ ว่า^๕
เหมือน^๕ ว่า^๕เล^๕ห์^๕ลว^๕ง ๗

๑ สยาม^๕พาก^๕ย^๕ด^๕ัง^๕นี้ ส^๕ง^๕ ว่า^๕ทำ^๕ ว่า^๕แต่ง^๕ ว่า^๕สร้าง^๕ ว่า^๕
บ^๕ัด^๕ ว่า^๕ที่อยู่^๕น^๕ก^๕ แรม^๕ ว่า^๕เดือน^๕ม^๕ิด^๕ ว่า^๕ม^๕ัด^๕แซ^๕ ว่า^๕ค^๕้าง^๕ ท้าว^๕

อักษรนิติ

ว่าต้น ว่าเจ้านาย ว่าอิง ว่ากราน สิน ว่าตัดให้ขาด ว่าเข้า
ของเงินทอง ฯ

๑ อันนี้กล่าวแต่ย่อพอเป็นกระตุกความ ผู้มีปัญญาจรรู้
ทั่วไปในคำอื่นๆ ฯ หิร หิโร หิรา หิรัง หิเรศ ฯ มาล
มาลา มาลี มาลย์ มาเลศ มาลาช ฯ เทว เทโว เทวา
เทวัน เทเวศ เทวินทร์ ฯ นาค นาโค นาคัง นาคา
นาคัน นาคี นาคเ นาคเศ นากินทร์ ฯ ราช ราโช
ราชัย ราชา ราชี ราชัส ราชเณทร์ ฯ ชายา ชายศ
ชายนทร์ ฯ สุข สุขัง สุขโ สุขา สุขี ฯ ยักข
ยักโข ยักขา ยักขี ฯ เกศ เกศา เกศี ฯ พฤกษ พฤกษี
พฤกษา ฯ บัณษ บัณษา บัณษี ฯ สกฺจน สกฺจนา สกฺจนี ฯ
กรฺฐา กรฺฐา กรฺฐี ฯ สฺบรณ สฺบรณา สฺบรณี ฯ กษ
กษา กษเณทร์ ฯ ศิขร ศิขรา ศิขรี ศิขเรศ ศิขรินทร์ ฯ
วาช วาจา วาจัง วาจี ฯ บุร บุรัง บุรา บุรี บุรัม บุเรศ
บุรินทร์ ฯ นคร นครัง นครา นครเศ นครินทร์ ฯ ศาคร
ศาครัง ศาครโ ศาครเศ ฯ สุริย สุริโย สุริยา สุริเยศ
สุริเยนทร์ สุริยัน ฯ บิดา บิดร บิดุเรศ บิดรง ฯ ดาร
ดารา ดารถ ดาเรศ ฯ บุตร บุตรา บุตรี ฯ ทาส ทาสา
ทาสี ฯ กาย กายา กายัง กาโย กาเย กายี ฯ หิมวันต์

อักษรนิติ

หิมวา หิมเวศ ๑ โลกข โลกัย โลกา โลเก โลเกศ ๑
 มหา มหันต์ ๑ โสภ โสภา โสภี โสภณ ๑ ผล ผลา
 ผลัง ๑ อรรถ อรรตา อรรถัง ๑ มัชฌ มัชฌา ๑ ศรั
 ศรัรา ๑ กนิษฐ กนิษฐา ๑ อนุช อนุชา ๑ สาร สารา ๑
 ธาร ธารา ๑ วณ วนา ๑ นข นขา ๑ มรรค มรรคา ๑
 ศัพท์เหล่านี้กล่าวตามกระวีผู้เล่นกาพย์โคลงพากย์ฉันทน์ หันหา
 กลอน แต่งจะถือเอาอรรถตามมคธพากย์ได้บ้างเสียบ้าง ๗๕

๑ ในเมื่อกา เพี้ยนชนตัว ๑ สวรรค์ ๑ ประสม เป็น
คำหนึ่งดังนี้ ฯ

๑ กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก
กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก
กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก
กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก กัก

๑ ตัวข่าวอักษรไทย แลขอมใช้สวร ออ อยู่หลังเพ็ญ
ชน อืออือ อยู่บนเพ็ญชนุ อูอู อยู่ใต้เพ็ญชน เอ แอ
โอโอ อยู่หน้าเพ็ญชนอย่างนั้นพาให้งง แต่ที่อยู่ข้างใต้รูปเป็น
คำเดียวกัน ถ้าเพ็ญชนอยู่บน สวรอยู่หลังอย่างเขียนไว้ก่อน
ไม่งง แต่เสียอยู่ข้างด้วยหลายตัวเรียงกันอยู่ ไม่รู้คำเดียว
กัน ๆ อักษรบางภาษาเพ็ญชนอยู่บน สวรอยู่หลังสั้น
หนึ่งดูเหมือนอย่างรูปสวรไทย จะขาดอยู่สักตัวหนึ่ง คือ อะ

อักษรนิติ

เขียนประวิสรรชนีดังนี้ ดูเหมือนอย่างจะไม่ถูก ด้วยคำสั่ง-
สกฤตเขาไม่อ่านอย่างนั้น สำเนียงอ่านเขาอย่างนั้น อห กห ขห
รูปสวร อะ ในมกธแลสังสกฤตมีต่างหาก ฯ

๑ ในแม่กก เป็นต้นจนถึงเกอข มีเพียญชนสอง สวร
หนึ่งบ้าง สองบ้าง สามบ้าง มีเพียญชนสาม มีสวรสองบ้าง
สามบ้าง มีแต่เพียญชนล้วนบ้าง มีเพียญชนหนึ่ง สวรสอง
บ้างเป็นคำหนึ่ง ฯ

๑ กีน กีน กำน กำน กำน กำน กำน กำน กำน
กูน กเน กเน กโน กอน ฯ

๑ กาย กาว กาว กาว กษย กษย กษย กษย กเว
กเว กโย กโย อย่างนมเพียญชนสอง สวรหนึ่ง กเ
กเ กเ กเ อย่างนมเพียญชนสอง สวรสอง ๑ กเ
กเ อย่างนมสวรสาม ๑

๑ กเ กเ อย่างนมเพียญชนสาม สวรสาม ๑
กน กน อย่างนมเพียญชนล้วน กเ กเ อย่าง
ว่ามีเพียญชนสอง สวรสามก็ได้ ด้วยว่า ออาอุอุโอเอา
สวรหกตัวนี้สำเนียงแทน วอได้ วอ สำเนียงแทนสวรหก
ตัวนี้ได้ ออเอ แอโอโอ สวรหกตัวนี้สำเนียงแทนเพียญชน
คือ ขอได้ ขอ สำเนียงแทนสวรหกตัวนี้ได้ ด้วยเหตุนี้แล

อักษรนิติ

ยอไน กัฯเณ กัฯเยว้ จะเป็นอึฏาเอ ใอฏาไอกัก็ได้ แต่ว่า
เขียนยาก จึงใช้ย่อ ๆ หนึ่ง กัฯ กัฯยี้ คำนี้จะมีเพี้ยนชน
สอง สวรรหนึ่งฤาสองก็ได้ ด้วยว่าเขียนอย่างนี้ โทาน โทาย
กาน กุาย จะอ่านปน กอน กวย ก็ได้ กอน กอน เกียน
เกียน เกื่อน เกิน โทาน กาน แก้น กียน เกื่อน เกอน ๆ

๑ กโน้น ฦาน์ กัฯแน กัฯแน กัฯอน กอนเน บันทัด ๒
เหมือนบันทัด ๑ บันทัด ๓ แยกออกให้เห่น กิว กัว กัย กัย
เกว แกว กอย กวย กู กู เกี เกี เกู แกู โทาย กุาย กัย
กัย กัเ กัเ กู กู กโย กุย บันทัด ๒ อ่านเหมือน
บันทัด ๑ บันทัด ๓ แยกออกให้เห่น เกียว เกีย เกียะ เกือ
เกือะ กัว กัวะ เกาะ แก้ว ก้า ก้าะ กู้อ กู้อะ กูว กูวะ กอะ
กัฯแ้ว กัฯ กัฯะ กัฯอ กัฯอะ กัฯว กัฯวะ กัฯอะ บันทัด ๒ อ่าน
เหมือนบันทัด ๑ บันทัด ๓ แยกออกให้เห่น ตัวสกตควรจะได้
ทัณฑฆาตทั้งสี่ตามสังสกต ด้วยว่าเพี้ยนชน ปราศจาก
สวรมิใช้อักษร กร ดังนั้นอ่านว่ากอน ด้วยตัวร สกต ถ้าตัว
อื่นสกตไม่อ่านอย่างนั้น ที่เขียนไว้ ๓ แถว จะให้รู้ว่่านได้
เหมือนกัน แต่ว่าอย่าอ่านเลย ผู้ไม่เคยเห่นจะอ่านไม่ออก
ใช้แต่อย่างเก่าเถิด ะ

๑ เลข ๑ เป็นต้นอันหนึ่ง เลข ๒ เป็นต้นคู่ เลข ๓ ตัว